

Osman Ergin'in yeni bir himmeti

Arı, canlı bir kimyahane gibi çiçek çiçek dolaşır, vecidli bir zevk ile,, ince kanallardan nüsgu alır ve peteğini doldurur. Bize bal verdiği halde, hiç bir karşılık beklemez.

Gercek âlim de böyledir. "Nice nice geceler şem'a sönmeden,, kitaplardan dağılan o garip ve hususi kokulu hava içinde, sabah olur. Düşünce sabanının sürdüğü derin çizgili alımda yorgun fakat muzaffer bir nur yanar. Vazifesi vermektir. Bu hayır için doğduğunu bilir, kimseden bir şey istemez. Dolu peteklerini sıralar. Hazinesini bir aşkına bize sunar.

Bizim de böyle cömert, bu kadar muhterem bir âlimimiz var. Mektupçu "Osman Ergin", böyle bir bahtiyardır.

En dağınık konular, en çaprasık ömürlü şahsiyetler, onun inbigo, den süzülünce, ansızın saydamlaşırlar. Bu şahsiyetleri, eserleri, ömürleri, iç ve dış hamleleri, hızları kılâsa bütün varlıklarile görüp tanırız.

Büyük dostum rahmetli "M. Cevdet", sadırda kalmış bir cevherdi. Ona satırdan ebedi bir mahfaza yapmak şeref, üstadımız "Osman Ergin" indirdi.

Altı ciltlik belediye tarihimizi de o yazdı. Hele "Maarif tarihi" bu yolda muhteşem bir fikir âbidesi gibi selâmlanmağa lâyıktır. Çıkan dört cildinde, herkesi, hepimizi besleyecek neler yok ki!..

Batıda bu türlü eserleri, tek adam değil, ancak ilmi heyetler başarabilir. Hem orada, hiç bir ilim şubesi bizdeki gibi karanlık ve izsiz değilken...

Osman Ergin, bu tarihin mayasını, protoplazmasını, vesikalarını nasıl buldu? Doğrusu, buna şaşmamak elden gelmez. Onun ortaya koyduğu serler yalnız bizi faydalandırmakla da kalmıyor. Bunların sayesinde, bunların tuttuğu fikir meşalesi altında atalarımızın ne yaman adamlar olduklarını da anlıyoruz. Yüreğlerimiz minnet ve gururla doluyor.

Bugün de yepyeni bir himmeti

karşısındayız. "Abdülâziz Mecdi Efendi,, hakkında koca bir eser şarkardı.

Kitabın "önsöz" unda "tefih,, 1 mahviyetle izah ederek, üstat, bize büyük bir tevazu dersi de veriyor. Fakat "tefih,, e belki böyle de mana verilebilir. Fakat dağınık fikir ve duygu halkalarından bir ışık zinciri yaratmak azmısonacak şeylerden değildir.

Eserdeki "bibliyografi,, kısmı, bütün monografilerimize örnek olacak bir mükemmeliyetle bir bilgi ve usul nehri gibi akıyor. En küçük, en gözden uzak bahaneler, vesileler ve sebeplerle ne güzel, ne derin hüküm kaideleri kurmuş. Parça parça gelen bu kırıntılarla, bakıyorsunuz, önünüzde bir fikir ehiranı kuruluyor.

Bizde çok kere eser sahipleri, yalnız eserlerinin içinde araştırılır. Onları yaratan, hazırlayan ileriye süren cemiyet şartları, pek çok kadar ince elenilmez. Halbuki cemiyetin de bir "sırrı" tekvin,, i vardır. Şahsiyet bir saz ise cemiyet de yay ve mızraha benzer. Onu seslendiren, onun bestelerini duyuran cemiyettir.

Osman Bey, bunların hiç birini gözden uzak tutmamış. hâdiselerin, tarihi vakaların tesirlerini bir bir belirtmiş. Bu türlü şeyler, kudretli ruhlardan külleri savurup a, tesi harlatan rüzgâr gibi geçer. Eserde biz, "Abdülâziz Mecdi Efendi" yi "edebi", «ilmi», «siyasi» ve içtimai şahsiyetlerle görüyoruz.

Eser, rahmetliyi, büyük divanı, ilmi ve mesleki eserleri, siyasi mücadeleleri, cemiyette merkez ve kutup olarak etrafında münevver bir muhit meydana getirişile tanıtıyor. Bu kitap, Abdülâziz Mecdiyi, bize tek cephele bir tablo gibi değil, her tarafından seyredilebilen bir heykel gibi gösteriyor.

Bu kadar yüksek bir başarı ile memleketin irfanını kendine minnettâr eden büyük adama, ben, hayranlığımdan başka ne sunabilirim?..

Hakkı Süha Gezgin

